

*Žinau, mano kūnas menkas ir palieges,
bet širdis ir troškimai – karališki.*

*Karalienė Elžbieta I, 1588 m. telkdama kariuomenę
prieš atplaukiant Ispanų armadai.*

*Kokybė? Po velnių, mūsų viskis spėjo pabręsti vieną vienintelį
kartą – prakiurus automobilio padangai.*

*Rexas Wallsas, autorės tėvas, XX a. 4-ojo dešimtmečio
pabaigoje ir 5-ojo dešimtmečio pradžioje kontrabanda
gabenęs alkoholinius gėrimus.*

IŽANGA

GREIČIAUSIA MERGAITE PASAULYJE. Štai kuo tapsiu.

Nusprendžiau šįryt. Rytas kuo puikiausias, saulėtas, bet ne itin karštas. Balti debesys dangaus žydrynės aukštybėse primena virtinius. Paukščiai stengiasi pračirpti vienas kitą, o aplinkui šokio ratu sukasi nedidukai geltoni drugiai. Prasivėrus durims buvau užsisėgusi visas jūreiviško kostiumo sagas ir segiausi batus. Tėtis. Hercogas. Šitaip jį vadina visi.

– Turiu tau staigmeną, Pliauškute, – tarė jis. – Dovaną.

– Dovaną? Bet juk ne mano gimtadienis.

– Man nereikia ypatingos progos įteikti dovaną savo paties dukrai. Jei sakau, kad šiandien – dovanų diena, tai taip ir yra. Ir įsidėmėk mano žodžius, mergaite, ši dovana pakeis tavo gyvenimą.

– Kas tai?

– Ak tu, mažoji nenaudėle. Bandai gudrumu išpešti? – apsimestinau piktas Hercogo balsas mane prajuokino. – Tuomet nebeliktų staigmenos, – jis nusišypsojo. – Štai ten, vežiminėje. Eikš su manimi.

Net ir sulaukusi šimto metų niekada nepamiršiu šitos dienos. Hercogas paėmė mane už rankos, ir abu prieškambariu

patraukėme pro svetainę, joje pamotė Džeinė pianinu skambino gamas su Edžiu, mano netikru broliu. Berniukui labai patinka skambinti, todėl jis net nedirstelėjo į mano pusę. Virtuvėje pasakiau virėjai, Senajai Idai, kur mes traukiame, ši pareiškė mėgstanti staigmenas ir timpltelėjo mane už kasos, o tada mes nukulniavome į kiemą už namo.

Nujausdama, kad netrukus nutiks kas nors gero, užsimanau šokinėti – nesuprantu, kodėl, užuot strikinėję, gausybė žmonių žingsniuoja, – bet taryt nesugebėjau paleisti Hercogo rankos, todėl bent sykį gyvenime elgiausi deramai – taip, kaip visuomet liepia Džeinė.

Abu su Hercogu prakulniavome pro akmeninę tvorą, kurią prieš gimstant Edžiui drauge surentėme Džeinei. Ji žema tarytum suolas, todėl galiu ant jos prisėsti, ir užtektinai plati, kad įsibėgėjusi galėčiau kuo aukščiau stryktelėti į viršų. Anapus tvoros – Džeinės rožiniai, raudoni ir balti bijūnai, panašūs į didžiulius ledų kaušus. Džeinė – vienintelė, kuriai leidžiama juos skinti.

Ilguoju įvažiavimo keliuku žingsniavome po didžiosiomis tuopomis, pro vištide, ledrūsį, rūkyklą ir prie šaltinio suręstos šaldyklos – visi jie nudažyti baltai, visų stogai uždengti žalia skarda – visai kaip ir Didžiojo Namų; dabar jie visi tušti, nes mėšą ir kiaušinius perkame mieste, o ledininkas parūpina ledo luitų virtuvės ledainei. Vis dėlto smagu tenai kyštelėti nosį. Edžiui tik treji, penkeriais metais jaunesnis už mane, bet vos tik paūgėjęs galės nerti į rimtus žaidimus, tie pastatai taps puikiais kaubojų ir indėnų įtvirtinimais.

Ties diendaržiu plačiai pamojavau kinkomiems arkliams, šie rupšnojo žolę ir uodegomis vaikė muses. Jie riebiėja, nes

dabar, Hercogui įsigijus fordą, pirmąjį automobilį visoje Kleiborno apygardoje, arklių taip dažnai nebekinkome. Man jų mažumėlę gaila, bet Hercogas įsitikinęs, jog ilgainiui arklius turės tik kaubojai, lapių medžiotojai ir cirko jokiniai.

Viršukalvėje vežiminė irgi balta ir žalia, o nusigavusi tenai nenustygau vietoje norėdama sužinoti, kokia ta manoji staigmena. Sugriebęs už durų rankenos, Hercogas tarė:

– Užsimerk, Pliauškute.

Tą ir padariau. Pasigirdo duslus atstumiamų didžiųjų dvivėrių durų dundesys.

– Dabar atsimerk, – paliepė jis.

Tą ir padariau.

Štai tada pirmąsyk ir išvydau jį. Vežimaitį. Visu gražumu stovintį ant mūrinio grindinio tiesiai tarp fordo ir karios. Tikrų tikriausią vežimaitį, kuriuo galima leisti nuo kalno. Puikiais didžiuliais – didesniais negu pietų lėkštės – raudonais ratais. Ir spindinčia juodo metalo vairalazde. Glotniais mediniais šonais. Ant jų puikavosi didžiulis juodų ir raudonų raidžių užrašas: DEFIANCE COASTER*.

– Čia man?

– Be abejo. Pamačiau kataloge ir tučtuojau pasakiau: „Čia mano mergytei, Selei.“

Pakėliau žvilgsnį į Hercogą. Besišypsančiomis akimis jis spoksojo į „Defiance Coaster“.

– Patinka?

Noriu tiek daug visko pasakyti, tad niekam nepavyksta manęs užčiaupti, bet tą akimirką iš laimės negalėjau išlemti

* Išbandymų vežimaitis (*čia ir toliau – vert. past.*).

nė žodžio, todėl tiesiog linktelėjau, o paskui palinksėjau dar kokias dvi dešimtis kartų.

– Būdamas tavo amžiaus ir pats turėjau tokį vežimaitį. Negalėdavau išsiropšti. O jeigu juo pasivažinėtume mudu?

– Aš ir tu?

Senoji Ida visą laiką sako, jog man atrodo, kad Hercogas pakabino mėnulį ir išbarstė žvaigždes. Gal tokios mintys ir sukasi mano galvoje. Tą akimirką neabejotinai taip ir maniau.

Hercogas ištempė vežimaitį ant keliuko ir pritūpė šalia jo. Susirangiau greta, o jis parodė, kaip veikia vairalazdė, kaip kairėje įtaisyta stabdžių svirtis sustabdo galinius, o ne priekinius ratus.

– Na, kodėl, tavo manymu, yra šitaip? – pasiteiravo jis.

Pirmyn atgal krutindama vairalazdę, stebėjau, kaip pasikreipia priekiniai ratai.

– Nes priekiniai ratai sukiojasi į šonus?

– Teisybė. Galiniai ratai pritvirtinti stabiliai. Puikiai perpratai, tu tikra gudragalvė, Pliauškute. Važiuokime.

Užtempęs vežimaitį į viršukelę, jis pakėlė stabdį. Nors ir stambaus stoto vyras, Hercogas įsėdo į vežimaitį. Įsitaisiusi jam tarp kojų, atsilošiau į krūtinę. Nuo Hercogo sklido puikus cigarų ir tiškaly kvapas. Klaido barzdaskutykloje sutvarkius barzdą jais apšlakstomas veidas. Hercogui apžergus mane iš abiejų pusių, o keliams tarsi didžiuliams niūriems sparnams įsiremus man į pečius, vežimaityje buvo baisiai ankšta, tačiau mane apėmė geras jausmas: atrodė, galiu daryti bet ką, viskas turi pavykti, niekas negali manęs užgauti. Jis uždėjo mano dešiniąją ranką ant vairalazdės, o kairiąją – ant stabdžių svirties.

Drauge nuleidome stabdį.

Pajudėjome. Riedėjome keliuku, iš pradžių pamažu kratėmės žvyru, paskui įsibėgėjus ir greičiui vis spartėjant prašvilpėme pro arklius, o aš pasvirusi į priekį spoksojau į pakalnę didžiosioms tuopoms artėjant tiesiai į mus. Abiem drauge vairuojant, Hercogas laikė apglėbęs mane per pečius, skruostą prispaudęs prie manojo. Barzdai kutenant mano kaklą, jis kuždėjo į ausį: „Ramiai, mergaite. Tau pavyks. Laikykis.“

Tarsi viesulas praskrieję vingį, ties didžiausia tuopa įlėkėme į posūkį ir ištiesinę vairalazdę atsidūrėme lygioje keliuko atkarpoje greta Didžiojo Namo. Džeinė stovėjo kieme, prie klubo glaudė Edį ir žiūrėjo į mus. Pamojavome jai, bet labai paskubomis: rankų prireikė vairuoti, nes už Didžiojo Namo, po dar gausesniais medžiais, keliukas vėl leidžiasi į nuokalnę, todėl greitis didėjo, po ratais gurgždėjo žvyras, vėjas gairino veidą, kedeno plaukus, šokdino mano kasas. Kalno papėdėje atsidūrėme prie akmeninio tiltelio, kertančio Kreivąjį upelį. Visai šalia stūkso senas gluosnis svyruoklis, ir toje vietoje, kur po keliuku susirangiusi tarytum gyvatė stirksa šaknis, atsitrenkėme į didžiulį gūbrį: ratams kryptelėjus staiga švystelėjome aukštyn, bet išsilaikėme ant ratų; atsipeikėjau tik galukelėje dardant tiltu link akmeninių kolonų, kai Hercogas sugriaudėjo: „Greičiau!“ Patraukėme stabdžių svirtį – tvirtai truktelėjome – ir slysdamas vežimaitis sustojo visai prie pat Kreivojo upelio kelio.

Mano veidas dilgčiojo, rankos perštėjo, jčiau, kaip smarkiai krūtinėje daužosi širdis. Niekada gyvenime nebuvau patyrusi nieko panašaus. Lėkėme greitai, labai greitai. Mudu su Hercogu. Skriste skridome.

Staiga nei iš šio, nei iš to prapliupau kvatoti. Juokas tiesiog užklupo tarytum per kraštus besiveržianti verdanti sriuba.

Hercogas irgi pradėjo juoktis. Tada stryktelėjau iš vežimaičio ir laiminga čia pat ėmiau šokinėti maskatuodama kojomis, mosikuodama rankomis, ratu sukiodama galvą, o tai jį dar labiau prajuokino.

– Radai savąjį pašaukimą, Pliauškute, – tarė jis. – Laikykis jo, ir tapsi greičiausia mergaite pasaulyje.

Hercogo žodžiai sukasi mano mintyse.

Užaugusi negalėsiu tapti senatore ar gubernatore, neturėsiu galimybės tyrinėti Šiaurės ašigalio ar perimti šeimos verslo, kaip Hercogas norėtų Edžiui. Džeinė visuomet sako, kad damos tokių siekių nesivaiko. Bet tapti greičiausia mergaite pasaulyje, na, tai aš galiu. Taip sako pats Hercogas. Jam patinka garsiai skaityti laikraščių istorijas apie automobilių lenktynes – mašinas, kurių greitis viršija dvi mylias per minutę. Tokie dalykai jam daro didžiulį įspūdį – žmonės, kurie yra greičiausi, stipriausi, pirmieji, o būtent tokia aš ir ketinu tapti.

Dabar pamokos baigtos, prieš akis – visa vasara, todėl treniruojusi kiekvieną dieną, kai su Hercogu neinu į Emporiumą*. Hercogas padovanojo vieną iš savo senųjų kišeninių laikrodžių, o jame įtaisyta sekundinė rodyklė, todėl galiu nustatyti laiką, kuriuo praleikiu Trasą. Šitaip mudu su Hercogu ją vadiname. Trasa. Atskiroms Trasos dalims suteikėme pavadinimus. Čia yra Starto linija, Krytis, Krypa, Tiesė, Vingis, Dauba, Smeigė, Gyvatė – ja vadiname tą mažąjį gūbrį, ties kuriuo didžiojo gluosnio šaknis palenda po keliuku – Tiltas ir Finišo linija.

* Turgavietė, prekybos centras (lot. *emporium* – centras, prekybos uostas; senovės Graikijoje ir Romoje – netoli uosto plytinti prekybinė miesto dalis).

Randu būdų, kaip kaskart riedėti greičiau negu anąkart, kad ir vos sekunde. Arba sekundės dalele. Startuodama bėgu taip, kaip parodė Hercogas: pastumių vežimaitį, o tada strykteliu vidun. Pradėjusi važiuoti tučtuojau nuleidžiu pečius ir smakrą įkniaubiu į krūtinę, kad mažiau manęs patektų į vėją – bus menkesnis pasipriešinimas: taip sakė Hercogas, aiškindamas, kaip tai daroma. Patarta Hercogo, pristabdau ties vidiniais vingių linkiais, įsibėgėju lygesnėms atkarpoms ir po kelių dienų taip įgundu, kad stabdžių prireikia tik pabaigoje, artėjant prie akmeninių kolonų – Finišo linijos.

Tada užtempusi „Defiance Coaster“ atgal į viršukelę vėl darau tą patį. Ir dar kartą. Valandų valandas. Dėl to Didžiajame Name nebūnu visą dieną, išskyrus priešpiečius, o šiuos valgau virtuvėje su Senąja Ida. Galvoje kirba mintis, jog galbūt tai viena iš priežasčių, dėl kurių Hercogas man nupirko vežimaitį. Iškrapštyti mane iš namo, patraukti Džeinei iš akių. Anot jos, esu pernelyg didelė padauža – ji vartoja šitokį žodį, – nes lindėdama viduje šliuožiu turėklų, prieškambariye stoviu ant rankų, netyčia sudaužau stiklo statulėles, su kuriomis nevalia žaisti, nes jos – ne žaislai, įveliu Edį į pagalvių muštynes ir vežioju jį virtuvės maisto liftu.

Džeinės teigimu, darau Edžiui blogą įtaką, bet man atrodo, kad mudu tiesiog puikiai sutariame. Jis labai mielas, be to, labai protingas. Jau pažįsta visas raides, skaičius ir neliepiamas Džeinės nuolat mokosi skambinti pianinu. Bet Edis dažnai persišaldo, jam neretai susopa ausį. Kasdien duodama po apelsiną, Džeinė rūpinasi, kad Edis nesusirgtų rachitu. Be to, neleidžia jam ilgai užsibūti lauke, nes saulė nudeginanti odą, o gėlės sukeliančios čiaudulį. Taigi daugumą dienų laiką

leidžiame dviese – aš ir „Defiance Coaster“. Mane tai kuo puikiausiai tenkina.

Šiandien pasiekiau patį geriausią laiką. Širyt buvo velniškai vėjuota, tuopų šakoms pasiutusiai linguojant, per vargus pavyko įsiropšti į „Defiance Coaster“, nes netikėlis vėjas vis taikėsi keliuku nublokšti tuščią vežimaitį. Kai pagaliau įsiropščiau, dingtelėjo mintis ne kaip paprastai susikūprinti, o išsitiesti ir atlošti pečius. Už nugaros smarkaujant vėjui, iš tikrųjų nurūkau keliuku. Nesitverdama kailyje laukiau, kada galėsiu Hercogui tai pasakoti.

Tą ir padarau vos jam parėjus namo, o jis kvatoja atlošęs galvą.

– Štai ką vadiname išmone, Pliauškute. Gebėjimą šitaip įdarbinti vėją. – Jis pirštu parodo į mane. – Iš pačių pradžių sakiau, kad būsi greičiausia mergaitė pasaulyje. kažkas tokio slypi tavo kraujyje. Tu tampi viena iš Kinkaidų. Tie žodžiai susildo mane tarytum saulėkaita. Jis grįžteli į Edį.

– Ką manai tu, sūnau? Juk tai slypi ir tavo kraujyje, tiesa?

Edis pritariamai linkteli. Džeinė dėbteli į Hercogą, meta šaltą žvilgsnį, šis atšauna lediniu žvilgsniu, ir mano šilti jausmai išsisklaido. Tikiuosi, jie nesikivirčija. Kartais Hercogas ir Džeinė susižodžiuoja, nes jam atrodo, kad ji popina Edį tarsi kūdikį.

– Dėl Dievo meilės, moterie, Selė tą darė būdama berniuko amžiaus, – jis rėžia Džeinei. Tada tarsi kaltininkę ji perskrodžia mane šaltu žvilgsniu.

Štai tuomet ir surezgu planą. Išmokysiu Edį vairuoti „Defiance Coaster“. Mokysiu taip, kaip mane mokė Hercogas, ir

vos tik jis rimtai įgus, parodysime Hercogui. Bus staigmena, mūsų dovana jam, ir jis smarkiai didžiuosis sūnumi, o jei Hercogas bus patenkintas Edžiu, Džeinei teks pamėgti mane. Tačiau savojo plano jai neatskleisiu. Gali nepritarti. Jei Džeinei nepasakysiu, nepadarysiu nieko, ko liepė nedaryti, nesulaužysiu vienos iš Džeinės taisyklių – nelabai nusižengsiu.

Kitą rytą, Hercogui išėjus į darbą, palaukiu, kol Džeinė savo kambaryje, kurį vadina buduaru, tvarkysis plaukus – o tam iš tiesų reikia daugybės laiko, – ir nusivedu Edį į vežiminę. Mano planas jam patinka. Edis įdėmiai apžiūri vežimaitį ir linksėdamas atidžiai išklauso viską, ką sakau. Matau, supranta, ir dar matau, kad jam labai įdomu. Bet sykiu jis nusiteikęs rimtai. Edis nori, kad Hercogas juo didžiutuosi.

Saulėta ir šilta. Kaip ir tądien, kai Hercogas mokė mane. Dangaus žydrynėje plaukioja purūs debesėliai, bet vėjo nėra. Puiki diena pradžiamoksliui. Ant viršukelės priekiu į apačią pastatau „Defiance Coaster“, įlipu vidun ir išskečiu kojas kaip Hercogas, o Edis, kaip tuomet aš, įsitaiso tarp jų. Dešiniąją ranką uždedu ant jo rankos, laikančios vairalazdę, tada kairiąją atleidžiu stabdį.

Pradedame riedėti: iš pradžių palengva, paskui įsibėgėjame, o aš, kaip tuomet Hercogas, pašnibždomis nurodinėju Edžiui: „Ramiai, berniuk, labai gerai. Laikykis.“

Vežimaičio ratai darđa žvyru, Edžio kukurūzų spalvos šilko plaukai plaukstosi vėjyje; riedame nuokalne pro arklius, Krypą, po didžiąja tuopa, tada Tiese, paskui Vingiu, greitis vėl didėja, o tada lekiamo tiesiai link Gyvatės ties Kreivuoju upeliu, kur „Defiance Coaster“ visuomet juokingai švysteli aukštyn.

– Ramiai, – drąsinu. – Laikykis.

Pakliuvau į bėdą.

Sėdžiu svetainėje viena. Prieškambaryje tiksi senasis didysis senelio laikrodis, o iš viršutinio aukšto atsirita prislopinti sunerimusių suaugusiųjų balsai.

Tikiuosi, Edžiui viskas bus gerai.

Mums ėjosi puikiai, kol galiausiai trinktelėjome į Gyvatę. Buvau Edį įspėjusi, kad mus mažumėlę švystelės aukštyn, tačiau, regis, mestelėjo labiau, negu Edis tikėjosi, nes jis suriko, tada trūktelėjo vairalazdę, todėl režėmės į akmeninį tiltą, vežimaitis pargriuvo ant šono, o mudu išdribome. Aš nusibrozdinau kelius ir alkūnes, bet Edis išskėstomis rankomis kniūbsčiomis tįsojo ant žvyro. Jis nejudėjo. Ar sužalotas? Ar jis?.. Nepajėgiau iki galo suregzti minties. Paliečiau jį, bet jis vis dar nesukrutėjo.

Tada, spiegdama kažką siaubingo, iš namo atlėkė Džeinė. Be paliovos klykdama ji rėkė man nesiartinti prie jos sūnaus, o tada paėmė jį ant rankų – nubrozdintu veidu, tabaluojančiomis tarsi skudurinės lėlės rankomis ir kojomis – ir nusinešė į Didįjį Namą.

Sekiau Džeinei įkandin, pradėjau iš paskos kopti laiptais, bet ji dar sykį suriko nesiartinti, todėl nukiūtinau į svetainę, kur ir kiurksojau, kai atėję čionai Hercogas ir Daktaras Blekas užbėgo į viršų.

Man atrodo, girdžiu Edžio balsą. Manau, jis gyvas. Be jokios abejonės, to ir tikiuosi. Nenorėjau jo sužaloti. Tiesiog troškau, kad visi būtų patenkinti. Bet suprantu, kad pakliuvau į bėdą. Į didelę bėdą. Tik nenutuokiu, kokio ji dydžio.

Vis dar viena sėdžiu svetainėje, kai pasigirsta antrame aukšte uždaromos durys, paskui – laiptais besileidžiantys žingsniai. Hercogas. Pažįstu jo eiseną, sunkią, bet sparčią. Jis įžengia į svetainę. Išvydęs mane, dažniausiai nusišypso, paglosto galvą, spusteli petį arba tvirtai apkabina, bet ne šįkart.

Dabar jis atsiklaupia priešais, kad galėtų žvelgti man tiesiai į akis.

– Ar Edžiui viskas gerai? – nekantrauju.

– Buvo praradęs sąmonę, bet dabar atsigavo.

Pajuntu iš vidaus išsiveržiantį atodūsj, tarsi visą šį laiką būčiau sulaikiusi kvapą.

– Dar pažiūrėsime, – sako Hercogas. – Daktaras Blekas nori, kad Edis keletą dienų pagulėtų lovoje, jeigu kartais būtų smegenų sukrėtimas.

– Atsiprašau.

– Ai, didelio čia daikto, augant ir man daugybę kartų buvo aptemusi sąmonė. Sudėtinė berniuko gyvenimo dalis.

– Čia – nelaimingas atsitikimas.

– Neabejoju. Bet, Pliauškute, patekome į keblią padėtį. Džeinės manymu, tu kone nužudei mažąjį broliuką.

– Aš mokiau jį vairuoti „Defiance Coaster“. Ruošiau tau staigmeną.

– Suprantu. Reikalas tas, kad, Džeinės įsitikinimu, tu keli berniukui pavojų. Ji įpykusi. Smarkiai įširdusi. Mums teks ją nuraminti, Pliauškute. Tau ir man. O tu gali prisidėti trumpam išvykdama pagyventi į Hatfildą pas tetą Fei.

Pas tetą Fei? Mamos seserį? Gumulas gerklėje didėja, kol beveik negaliu kvėpuoti. Tetą Fei vos prisimenu. Gyveno pas mus, padėjo prižiūrėti mane ir kasmet gimtadieniui atsiunčia

atviruką, tačiau tetos Fei nesu mačiusi nuo tada, kai mirus mamai Hercogas vedė Džeinę. Tada buvau trejų. O Hatfildas aukštokai kalnuose, kitoje apygardos pusėje, smarkiai nutolęs nuo Didžiojo Namo.

Spręsdama iš Hercogo žvilgsnio jaučiu, kad jis šito nenori. Gal galiu išmaldauti neišsiųsti manęs; pažadėsiu būti gera: niekada daugiau nebūsiu padauža, padarysiu viską, kad Džeinė nurimtų, ir niekada nedarysiu nieko, kas galėtų sužaloti Edį. Prisieksiu ranką padėjusi ant Biblijų stirtos. Bet vis dėlto Hercogas kalba tokiu balsu, kuriuo prabyla būdamas dėl ko nors tvirtai apsisprendęs, o pamėginus jį perkalbėti, akys prisimerkia, sužaižaruoja pykčiu ir tuomet viską tik dar labiau sujauki.

Todėl pasiteirauju:

- Kuriam laikui?
- Kol visa tai praūš.